

ingediend op **1657** (2022-2023) – Nr. 2
30 mei 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur,
Gelijke Kansen en Inburgering
uitgebracht door Bart Tommelein

over het voorstel van decreet

van Kurt De Loor, Conner Rousseau, Maxim Veys en Ludwig Vandenhove

tot wijziging van het Lokaal
en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011,
wat de invoering van stemrecht vanaf 16 jaar
voor de lokale en provinciale verkiezingen betreft

Documenten in het dossier:

1657 (2022-2023) – Nr. 1: Voorstel van decreet

verzendcode: BIN

Samenstelling van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering:

Voorzitter: Kris Van Dijck.

Vaste leden:

Maaïke De Vreese, Nadia Sminate, Annabel Tavernier, Kris Van Dijck, Paul Van Miert;

Yves Buysse, Chris Janssens, Sam Van Rooy;

Katrien Partyka, Brecht Warnez;

Tom Ongena, Bart Tommelein;

Staf Aerts, An Moerenhout;

Maxim Veys.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Bert Maertens, Freya Perdaens, Elke Sleurs;

Adeline Blancquaert, Guy D'haeseleer, Kristof Slagmulder;

Koen Van den Heuvel, Hilâl Yalçın;

Stephanie D'Hose, Emmily Talpe;

Celia Groothedde, Jeremie Vaneeckhout;

Kurt De Loor.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

De Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering besprak op 23 mei 2023 het voorstel van decreet tot wijziging van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, wat de invoering van stemrecht vanaf 16 jaar voor de lokale en provinciale verkiezingen betreft.

1. Toelichting door Kurt De Loor, indiener

Kurt De Loor zegt dat voorliggend voorstel van decreet tot doel heeft om het stemrecht bij de gemeenteraads- en provincieraadsverkiezingen in te voeren voor jongeren vanaf 16 jaar. Politieke beslissingen hebben namelijk ook een grote impact op het leven van jongeren. Ze lopen onderwijs, gebruiken de openbare weg, nemen deel aan sportactiviteiten enzovoort. Daarom is het logisch dat zij een stem krijgen in de politiek. Het versterkt tevens de democratie. Het stemrecht vanaf 16 jaar is een sterk instrument om jongeren te laten participeren en om te bewijzen dat er naar hen wordt geluisterd. Uit onderzoek blijkt trouwens dat de invoering van het stemrecht op 16 jaar helpt bij de ontwikkeling van het democratisch besef en het zal hun enthousiasme in de wereld aanwakkeren.

Niet alleen Vooruit is daar vragende partij voor. Naast de Jong Socialisten ijveren ook andere politieke jongerenorganisaties voor de invoering van het stemrecht vanaf 16 jaar, evenals de Vlaamse Jeugdraad. Op het federale niveau wordt het stemrecht op 16 jaar ingevoerd voor de Europese verkiezingen. Dat goede voorbeeld moet worden gevolgd door Vlaanderen, aldus de spreker.

Het toekennen van het stemrecht vanaf 16 jaar mag echter geen doel op zich zijn. Het dient om jongeren te laten participeren in de politieke wereld. Het biedt een unieke kans om de inzichten van de jongeren te laten meetellen. Die kunnen wezenlijk verschillen van die van volwassenen. Als voorbeeld verwijst de spreker naar het Brexitreferendum. Daaruit bleek dat jongeren op een andere manier stemden. Het initiatief moet ruimer gaan dan eenmaal op de zes jaar een stem uitbrengen. Het moet gepaard gaan met Vlaamse en lokale flankerende maatregelen.

De invoering van het stemrecht op 16 jaar is een belangrijke manier om als individu de stem te laten horen. Het stemrecht vanaf 16 jaar is niet uitzonderlijk. Dat bestaat al onder andere in Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland en Estland.

2. Algemene bespreking

Brecht Warnez wijst erop dat het thema al regelmatig werd besproken. Twee jaar geleden diende Groen eenzelfde voorstel van decreet in.¹ Cd&v is voorstander van het invoeren van het stemrecht vanaf 16 jaar want op die leeftijd kunnen jongeren een weloverwogen stem uitbrengen. Ook blijkt uit wetenschappelijk onderzoek dat daardoor de betrokkenheid op de politiek vergroot. Minister van Binnenlandse Zaken Annelies Verlinden deed op het federale niveau het voorstel om het stemrecht vanaf 16 jaar in te voeren voor de Europese verkiezingen. Maar binnen de Vlaamse meerderheidscoalitie is afgesproken om dat niet in te voeren op het Vlaamse niveau voor wat betreft de gemeenteraads- en provincieraadsverkiezingen. Dat weerhoudt niemand om actie te ondernemen. Minister Bart Somers wenst een actieplan over politieke participatie. Het deelnemen aan de politiek moet ook breder worden gezien dan alleen een stem uitbrengen.

Tom Ongena is gecharmeerd door de inhoud van het voorstel van decreet, maar heeft toch enkele opmerkingen. Het debat is al gevoerd toen Groen haar voorstel van decreet indiende. Daarnaast merkt de spreker een verschuiving op in de visie

¹ Het ging daarbij om amendementen nr. 2 en 46 op het ontwerp van decreet tot wijziging van diverse decreten, wat betreft versterking van de lokale democratie (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 790/2 en 9).

van Vooruit. In het voorstel van decreet wordt gesproken over stemrecht, terwijl in eerdere debatten Vooruit sterk ijverde voor de opkomstplicht.

Open Vld is voorstander voor het stemrecht vanaf 16 jaar en legde dat op tafel tijdens de Vlaamse regeringsonderhandelingen. Over veel punten werd toen een akkoord bereikt zoals bijvoorbeeld over de afschaffing van de opkomstplicht, maar dat punt haalde het jammer genoeg niet. Open Vld zal zich ook aan de gemaakte afspraken houden en het voorstel van decreet niet steunen.

Mieke Schauvliege geeft aan het voorstel van decreet wel te steunen. Het is een goede zaak dat jongeren vanaf 16 jaar voortaan de kans krijgen om hun stem uit te brengen voor de Europese verkiezingen. Ze hebben namelijk veel rechten en plichten. Daarom is het logisch dat ook zij hun stem kunnen uitbrengen. Groen heeft inderdaad een tijd geleden een gelijkaardig voorstel van decreet voorgelegd. Vandaar dat Groen voorliggend voorstel van decreet zal steunen.

Yves Buysse zegt het voorstel van decreet niet te zullen steunen omdat de leeftijd van stemrecht moet gekoppeld blijven aan de meerderjarigheid.

Kris Van Dijck bevestigt dat dit onderwerp voorwerp van discussie was bij de Vlaamse regeringsonderhandelingen en zegt niet mee te gaan in dat verhaal. Het staat buiten kijf dat democratische participatie cruciaal is. Ook N-VA-mandatarissen gaan naar scholen om in dialoog te gaan met de jongeren. Maar het argument van Kurt De Loor dat 16-jarigen sporten en naar school gaan geldt ook voor zij die jonger zijn dan 16. Vanaf 18 jaar is men meerderjarig en verantwoordelijk voor wat men doet.

Er moet worden ingezet op de participatie van jongeren onder de 18 jaar want veel jongeren geven aan niet geïnteresseerd te zijn in de politiek. Die participatie verloopt via de scholen, jeugdleden enzovoort. Eerst moeten de jongeren worden overtuigd van het belang van de democratie. Maar dan meteen daaraan het stemrecht vanaf 16 jaar te koppelen, vindt de spreker een brug te ver.

Bart Tommelein zegt dat hij persoonlijk sterk gecharmeerd is door de inhoud van het voorstel van decreet en geeft aan een grote voorstander te zijn van het stemrecht vanaf 16 jaar. Daarbij beklemtoont hij het belang van het recht om zich in te schrijven en een stem uit te brengen. Eerst moeten mensen worden overtuigd van het belang van het stemmen, om daarna de mogelijkheid te bieden om dat te kunnen doen. Toch zal ook hij zich loyaal houden aan het Vlaamse regeerakkoord.

Kurt De Loor legde het voorstel van decreet opnieuw op tafel omdat ondertussen enkele nieuwe elementen naar boven kwamen. Het argument van het verschil tussen de opkomstplicht vanaf 18 jaar en het stemrecht voor zij die jonger zijn geldt niet meer voor gemeenteraads- en provincieraadsverkiezingen. Tijdens de verjaardag van de Vlaamse Jeugdraad verkondigden leden van sommige politieke partijen die de Vlaamse meerderheid vormen een standpunt dat aansluit bij voorliggend idee. Verder is er veel kritiek op het zwijgakkoord. Dan vormt het voorstel van decreet een ideale gelegenheid om opnieuw meer macht en gewicht te geven aan het Vlaams Parlement.

Het gebrek aan interesse bij jongeren in de politiek is net een argument voor het invoeren van het stemrecht vanaf 16 jaar, aangevuld met flankerende maatregelen. Elke leeftijdskeuze is arbitrair, maar op 16 jaar hebben jongeren toch al bepaalde verantwoordelijkheden en rechten. Zo kunnen ze onder andere deelnemen aan volksraadplegingen op het lokale niveau. Het niet invoeren van het stemrecht op 16 jaar hoort volgens de spreker thuis in de vorige eeuw.

Kris Van Dijck reageert op de term zwijgakkoord door te verwijzen naar de zittingsperiode 1995-1999 waarin de toenmalige CVP en SP samen bestuurden. Ze hadden een nipte meerderheid van 63 zetels. Toenmalig minister Luc Van den Bossche legde het voorstel op tafel om een benoemingsstop in het onderwijs in te voeren. Een toenmalige volksvertegenwoordiger van de SP had zich kritisch uitgelaten in de media over dat voorstel. Daarop reageerde Luc Van den Bossche door te zeggen dat de volksvertegenwoordiger in kwestie kan stemmen volgens de partijlijn of op zoek kan gaan naar een andere partij. In de politiek wordt er aan groepswork gedaan. Daarbij worden afspraken gemaakt binnen de fracties en meerderheden. Dat maakt het werk overzichtelijker, al gebeurt het dat een volksvertegenwoordiger akkoord moet gaan met zaken waar die niet 100 procent achter staat.

3. Artikelsgewijze bespreking en stemming

Artikel 1

Artikel 1 wordt zonder opmerkingen aangenomen met 11 stemmen.

Artikel 2

Artikel 2 wordt zonder opmerkingen met 2 stemmen voor bij 9 tegen verworpen.

4. Stemming over het geheel

Het voorstel van decreet tot wijziging van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, wat de invoering van stemrecht vanaf 16 jaar voor de lokale en provinciale verkiezingen betreft wordt met 2 stemmen voor bij 9 tegen verworpen.

Kris VAN DIJCK,
voorzitter

Bart TOMMELEIN,
verslaggever